อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์
รับที่ ๗๑๕๖
วันที่ ๓๐ ก.ย. ๒๕๖๕
๑๕.๓๗ น.

สำนักบริหารกลาง
เลขรับ ๗๘๕๗
วันที่ ๓๐ ก.ย. ๒๕๖๕
เวลา ๑๔.๐๔ น.

รตส.รพีพร
รับที่ ๗๔๑๑
วันที่ ๓๐ ก.ย. ๒๕๖๕
เวลา ๑๕.๑๑ น.

กลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคล
เลขรับ ๖๔๑๗
วันที่ ๓๐ ก.ย. ๒๕๖๕
เวลา ๑๖.๕๕ น.

ด่วนที่สุด **บันทึกข้อความ**

ส่วนราชการ กลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคล สำนักบริหารกลาง โทร. ๔๒๐๙

ที่ กษ ๐๔๐๑.๒/ ๖๗๗๙ **วันที่** ๓๐ กันยายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่สาระสำคัญของผลงานทางเว็บไซต์กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

เรียน อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

๑. ต้นเรื่อง

ตามประกาศกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ลงวันที่ ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕ ประกาศรายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือกบุคคลเพื่อเข้ารับการประเมินผลงานเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนักวิชาการตรวจสอบบัญชี ระดับเชี่ยวชาญ (กรณีการเลื่อน) รวมจำนวน ๗ ราย นั้น

๒. ข้อเท็จจริง

ผู้ได้รับคัดเลือกฯ ตามประกาศข้างต้น รายนายวุฒิภัทร ศรีนวลนัด เป็นผู้ได้รับการคัดเลือกเพื่อเข้ารับการประเมินผลงานเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญด้านการบัญชีและการสอบบัญชี (นักวิชาการตรวจสอบบัญชีเชี่ยวชาญ) ตำแหน่งเลขที่ ๔๐๗ สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ ๒ ได้จัดทำเอกสารประกอบการประเมินบุคคลและผลงานเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญด้านการบัญชีและการสอบบัญชี (นักวิชาการตรวจสอบบัญชีเชี่ยวชาญ) โดยขอเผยแพร่ผลงาน (สรุปสาระสำคัญ) จำนวน ๑ เรื่อง ซึ่งเป็นไปตามหนังสือสำนักบริหารกลาง ที่ กษ ๐๔๐๑/ว ๔๓๖ ลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๕

๓. กฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๓.๑ หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๗.๓/ว ๕ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๒
๓.๒ หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๐๐๖/ว ๑๔ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๔
๓.๓ หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๐๐๖/ว ๒๕ ลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๔
๓.๔ ประกาศ อ.ก.พ.กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๕

๔. ข้อพิจารณา

เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางในการปฏิบัติที่เกี่ยวกับมาตรการในการป้องกันและลงโทษผู้แจ้งข้อมูลเท็จเกี่ยวกับคุณสมบัติและผลงานของบุคคลในการขอรับการประเมินตามที่สำนักงาน ก.พ. และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด จึงเห็นควรอนุญาตให้เผยแพร่สาระสำคัญของผลงาน จำนวน ๑ เรื่อง ของผู้ได้รับคัดเลือกฯ รายดังกล่าว ทางเว็บไซต์ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

๕. ข้อเสนอแนะ -

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้เผยแพร่สาระสำคัญผลงานของ นายวุฒิภัทร ศรีนวลนัด ทางเว็บไซต์ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

(นางสาวมะลิวัลย์ ขอพึ่งลาภ)
ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคล

๓๐ ก.ย. ๒๕๖๕
(นายอำพันธุ์ เวฬุตันตี)
อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

๓๐ ก.ย. ๒๕๖๕
(นางสาวสิริวรรณ คูหาสวัสดิ์)
ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

๓๐ ก.ย. ๒๕๖๕
(นางรพีพร กลั่นเนียม)
รองอธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

แนวทางการวางระบบการควบคุมภายในด้านบัญชีของร้านสหกรณ์รูปแบบห้างสรรพสินค้า
กรณีศึกษา ร้านสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 2
โดย วุฒิภัทร ศรีนวลนัด

ในสถานการณ์ที่เต็มไปด้วยการแข่งขันในปัจจุบัน หน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้ความสนใจในเรื่องการควบคุมภายใน ซึ่งหมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานที่ผู้กำกับดูแล ฝ่ายบริหารและบุคลากรในหน่วยงานจัดให้มีขึ้น เพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่าการดำเนินงานของหน่วยงานจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายใน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน และการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการป้องกันและรักษาทรัพย์สินของหน่วยงาน ช่วยให้การใช้ทรัพยากรของหน่วยงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และการปฏิบัติงานในขั้นตอนต่างๆ เป็นไปอย่างถูกต้อง เหมาะสม เมื่อไม่มีระบบการควบคุมภายในที่เหมาะสมอาจมีความเสี่ยงที่จะเกิดความผิดพลาดในการดำเนินงานของหน่วยงาน การควบคุมภายในเป็นเครื่องมือด้านการจัดการประเภทหนึ่งที่ถูกนำมาช่วยในการบริหารงานและเป็นกลไกพื้นฐานสำคัญของกระบวนการกำกับดูแลการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในหน่วยงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ เนื่องจากระบบการควบคุมภายในเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการป้องกันและรักษาทรัพย์สินของหน่วยงาน ช่วยให้การใช้ทรัพยากรของหน่วยงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยให้การปฏิบัติงานในขั้นตอน ต่าง ๆ เป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ที่เต็มไปด้วยการแข่งขันในปัจจุบันหากหน่วยงานต่าง ๆ ไม่มีการจัดการที่ดี หรือไม่มีการกำกับดูแลที่ดี ไม่มีระบบการควบคุมภายในที่เหมาะสม โอกาสเสี่ยงที่อาจเกิดความผิดพลาดในการดำเนินงานของหน่วยงานจะมีมาก ดังจะเห็นได้จากสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น มีหลายกิจการไม่ว่าจะเป็นสถาบันการเงินสถานประกอบการ และธุรกิจ ต่าง ๆ รัฐวิสาหกิจหรือแม้แต่สหกรณ์บางแห่งเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงิน กิจการบางแห่งก็ถึงกับการล้มละลาย สาเหตุสำคัญประการหนึ่งก็คือขาดระบบการควบคุมภายในที่ดี ขาดการประเมินความเสี่ยงและจัดกิจกรรมควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมตลอดจนการไม่สามารถตรวจพบข้อผิดพลาด ซึ่งเหตุการณ์เหล่านั้นล้วนไม่เป็นผลดีต่อหน่วยงานดังนั้น ผู้บริหารระดับสูงซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการกำหนดนโยบายและมาตรการการควบคุมของหน่วยงานจึงควรจัดให้มีระบบการควบคุมภายใน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ทุกระดับในหน่วยงาน ควรให้ความร่วมมือและสนับสนุนปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในของหน่วยงานที่กำหนดขึ้น และพัฒนาให้ระบบการควบคุมภายในดังกล่าวทันสมัยอยู่เสมอ

สหกรณ์ในฐานะที่เป็นองค์กรทางธุรกิจประเภทหนึ่งที่มีความจำเป็นจะต้องมีการควบคุมภายในเช่นกัน สหกรณ์ร้านค้ามีวัตถุประสงค์เพื่อจัดหาสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภค และรวบรวมผลิตผลผลิตภัณฑ์มาจำหน่ายแก่สมาชิกและบุคคลทั่วไป มีสภาพเป็นนิติบุคคล ซึ่งสมาชิกผู้ถือหุ้นทุกคนเป็นเจ้าของ สมาชิกลงทุนร่วมกันในสหกรณ์ด้วยความสมัครใจ แก้ไขความเดือดร้อนในการซื้อเครื่องอุปโภคบริโภค และผดุงฐานะทางเศรษฐกิจของตนและหมู่คณะ สหกรณ์ร้านค้าดำเนินกิจการเรื่อยมาจนกระทั่งในปัจจุบันที่ต้องแข่งขันกับธุรกิจจำหน่ายสินค้าในหลากหลายรูปแบบทั้งห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ ที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการแข่งขันทางธุรกิจที่รุนแรงส่งผลให้ระบบสหกรณ์ร้านค้าที่ไม่สามารถปรับตัวให้ทันกับการแข่งขันได้ก็ต้องต้องเลิกกิจการไปเป็นจำนวนมาก แต่ก็ยังมีสหกรณ์ร้านค้าใน

ประเทศไทยอีกจำนวนไม่น้อยที่ยังคงดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายใต้สภาวะการแข่งขันทางธุรกิจที่รุนแรงได้

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้มีขอบเขตเกี่ยวกับการนำระบบการควบคุมภายในด้านการบัญชีของร้านสหกรณ์รูปแบบห้างสรรพสินค้า กรณีศึกษา ร้านสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 2 โดยมี 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1) สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment)
2) การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)
3) กิจกรรมการควบคุม (Control Activities)
4) สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication)
5) การติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation)

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรการศึกษาประกอบด้วยสหกรณ์ร้านค้าในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 2 จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ 1)สหกรณ์ร้านค้าโรงพยาบาลพุทธโสธร จำกัด 2) ร้านสหกรณ์วิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา จำกัด 3) ร้านสหกรณ์โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จำกัด จังหวัดนครนายก 4) ร้านสหกรณ์ไทยออยล์ จำกัด จังหวัดชลบุรี 5) ร้านสหกรณ์โรงพยาบาลตราด จำกัด 6) ร้านสหกรณ์จังหวัดตราด จำกัด โดยผู้ตอบแบบสอบถามอาจเป็นผู้จัดการร้าน และ เจ้าหน้าที่บัญชี หรือเจ้าหน้าที่การเงิน จำนวนแห่งละ 1 คน รวมประชากรร้านสหกรณ์ทั้งสิ้น 12 คน

วิธีการศึกษา

1. ข้อมูลปฐมภูมิ

จากการสร้างแบบสอบถาม และนำไปสอบถามโดยตรงจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมภายในทางการบัญชีของสหกรณ์ร้านค้า ได้แก่ ผู้จัดการ พนักงานบัญชี และพนักงานการเงิน

2. ข้อมูลทุติยภูมิ

ข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้ารวบรวมจากหนังสือวิชาการ และตำรา รายงานเอกสารต่าง ๆ รวมไปถึงระบบออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมภายในทางการบัญชีของสหกรณ์ร้านค้า

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามระบบการควบคุมภายในด้านการเงิน การบัญชี ของสหกรณ์ร้านค้าในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 2 ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบในสหกรณ์ร้านค้า มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 การปฏิบัติงานตามมาตรฐานระบบการควบคุมภายใน ด้านการเงิน การบัญชีของร้านสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การให้ค่าคะแนน 5 ระดับ ดังนี้

5 มีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการควบคุมภายในอยู่ในระดับ มากที่สุด
4 มีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการควบคุมภายในอยู่ในระดับ มาก
3 มีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการควบคุมภายในอยู่ในระดับ ปานกลาง
2 มีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการควบคุมภายในอยู่ในระดับ น้อย
1 มีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการควบคุมภายในอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

จากนั้นดำเนินการหาค่าคะแนนเฉลี่ยของคำตอบแบบสอบถาม โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามการควบคุมภายในด้านการเงิน การบัญชี ของร้านสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open Ended)

ตอนที่ 4 จากการสัมภาษณ์และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานการควบคุมภายในด้านการเงิน การบัญชีของสหกรณ์ร้านค้าจากสื่อประเภทต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานควบคุมภายในด้านการเงิน การบัญชีของสหกรณ์ร้านค้า

3 นำแบบสอบถามเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการควบคุมภายในทางด้านบัญชีตรวจทานการศึกษา แนะนำและแก้ไขความถูกต้อง

4 นำแบบสอบถามเก็บข้อมูลกับผู้จัดการร้านค้าสหกรณ์ เจ้าหน้าที่การเงินและเจ้าหน้าที่บัญชี ในสังกัดสหกรณ์ร้านค้าในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 2 และใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างให้ครบถ้วน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1 ผู้ศึกษาแจกแบบสอบถามให้สหกรณ์ร้านค้าที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง

2 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำไปวิเคราะห์ทางสถิติและวิเคราะห์เนื้อหา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามจากผู้จัดการร้านค้า และเจ้าหน้าที่บัญชี ด้านการปฏิบัติงาน การจัดทำบัญชี และปัญหาด้านการจัดทำบัญชีที่เกิดขึ้นในสหกรณ์ร้านค้า ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบลักษณะ โดยทั่วไปของตัวแปรที่เก็บข้อมูลได้ สำหรับสถิติพรรณนาจะนำเสนอข้อมูลที่ศึกษา ดังนี้

1.1 สถิติค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentiles) ใช้วิเคราะห์แบบสอบถามส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสหกรณ์

1.2 สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 2 ระดับการปฏิบัติงานเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของสหกรณ์ การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร การติดตามและประเมินผล

2. สังเคราะห์ข้อมูลจากคำถามปลายเปิดจากตอนที่ 3 และการสัมภาษณ์และการสังเกตการปฏิบัติงานทั้งมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมเพื่อวิเคราะห์หาจุดแข็งจุดอ่อนของการควบคุมภายในด้านการปฏิบัติงานทางบัญชีของสหกรณ์ร้านค้า เพื่อหาแนวทางในการวางระบบบัญชีต่อไป

ผลการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแนวทางการวางระบบการควบคุมภายใน ด้านบัญชีของร้านสหกรณ์รูปแบบห้างสรรพสินค้า กรณีศึกษา ร้านสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 2

การวิเคราะห์ระบบการควบคุมภายในด้านบัญชีของร้านสหกรณ์รูปแบบห้างสรรพสินค้า กรณีศึกษา ร้านสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 2

การวิเคราะห์แนวทางและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการวางระบบการควบคุมภายในด้านบัญชีของร้านสหกรณ์รูปแบบห้างสรรพสินค้า กรณีศึกษา ร้านสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 2

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแนวทางการวางระบบการควบคุมภายในด้านบัญชีของร้านสหกรณ์รูปแบบห้างสรรพสินค้า กรณีศึกษา ร้านสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 2

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามโดยผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างการศึกษา คือ ผู้จัดการ และเจ้าหน้าที่บัญชี ของสหกรณ์ร้านค้าในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 2 และผู้ศึกษาได้คัดเลือกแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามจากทั้งหมด 12 ชุด ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม

ที่	ข้อมูล	กลุ่มตัวอย่าง	
		N	ร้อยละ
1	ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม		
	ผู้จัดการ	6	50
	เจ้าหน้าที่การเงิน	-	-
	เจ้าหน้าที่บัญชี	6	50
	อื่นๆ ระบุ.....	-	-
	รวม	12	100
2	ประสบการณ์ในการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม		
	1 – 5 ปี	6	50.00
	6 – 10 ปี	4	33.30
	11 – 15 ปี	-	-
	มากกว่า 15 ปี	2	16.70
	รวม	12	100

จากตารางที่ 2 ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า เป็นตำแหน่ง ผู้จัดการ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ตำแหน่งนักบัญชี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 50

ประสบการณ์การทำงาน พบว่าประสบการณ์ทำงาน 1-5 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ประสบการณ์ 6-10 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 33.30 และประสบการณ์ มากกว่า 15 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70

การวิเคราะห์ระบบการควบคุมภายในด้านบัญชีของร้านสหกรณ์รูปแบบห้างสรรพสินค้า กรณีศึกษา ร้านสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 2

ตารางที่ 3 การควบคุมภายในด้านบัญชีของร้านสหกรณ์รูปแบบห้างสรรพสินค้าโดยรวม ตามองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน

การควบคุมภายในด้านการบัญชีของสหกรณ์ร้านค้า	**ค่าสถิติ**		**ระดับสภาพการดำเนินการ**
	$\overline{X}$	S.D.	
1. สภาพแวดล้อมการควบคุม	4.26	0.66	**มาก**
2. การประเมินความเสี่ยง	3.34	0.56	**ปานกลาง**
3. กิจกรรมการควบคุม	3.70	0.53	**มาก**
4. สารสนเทศและการสื่อสาร	4.18	0.71	**มาก**
5. การติดตามและประเมินผล	4.13	0.62	**มาก**
รวมเฉลี่ย	3.92	0.62	**มาก**

จากตารางที่ 3 พบว่า การควบคุมภายในด้านการบัญชีของสหกรณ์รูปแบบห้างสรรพสินค้า กรณีศึกษา ร้านสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 2 โดยรวมมีสภาพการดำเนินการอยู่ในระดับมากทุกด้าน ค่าเฉลี่ย 3.92 เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสภาพแวดล้อมควบคุม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 ด้านสารสนเทศและการสื่อสารมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 ด้านการติดตามประเมินผลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 ด้านกิจกรรมการควบคุม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 และด้านการประเมินความเสี่ยง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34

ตารางที่ 4 ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม

ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม	ค่าสถิติ		ระดับสภาพการดำเนินการ
	$\overline{X}$	S.D.	
1.มีนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ และข้อบังคับเกี่ยวกับการรับเงินและการเก็บรักษาเงิน	4.58	0.51	มาก
2.กำหนดโครงสร้างตามสายการบังคับบัญชาและความสัมพันธ์ที่ชัดเจน	4.33	0.65	มาก
3.กำหนดคุณลักษณะงานเฉพาะตำแหน่งของบุคลากรที่ชัดเจนในสหกรณ์ร้านค้า	4.25	0.62	มาก
4. มีการสำรวจคุณสมบัติความต้องการของผู้ปฏิบัติงานก่อนการจัดทำงานบัญชีการเงิน	4.17	0.83	มาก
5. มอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบให้แก่บุคลากรในแต่ละตำแหน่งอย่างเหมาะสม ชัดเจน	4.42	0.51	มาก
6. เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงานด้านการเงินการบัญชี	4.00	0.74	มาก
7. บุคลากรในสหกรณ์ร้านค้ามีความซื่อสัตย์ จิตสำนึกจริยธรรม และความรับผิดชอบในการบริหารและการปฏิบัติงาน	4.08	0.79	มาก
8.กำหนดระบบการติดตามประเมินผล อย่างสม่ำเสมอ	4.25	0.62	มาก
รวมเฉลี่ย	4.26	0.66	มาก

จากตารางที่ 4 ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม พบว่า ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุมระดับสภาพการดำเนินการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.26 เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ มีนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ และข้อบังคับเกี่ยวกับการรับเงินและการเก็บรักษาเงิน ระดับสภาพการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.58 รองลงมา มอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบให้แก่

บุคลากรในแต่ละตำแหน่งอย่างเหมาะสม ชัดเจน ระดับสภาพการดำเนินการอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.42 และน้อยที่สุดคือ เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงานด้านการเงินการบัญชี ระดับสภาพการดำเนินการอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.00

ตารางที่ 5 ด้านการประเมินความเสี่ยง

ด้านการประเมินความเสี่ยง	ค่าสถิติ		ระดับสภาพการดำเนินการ
	$\overline{X}$	S.D.	
1. มีการปฏิบัติตามนโยบาย หลักเกณฑ์ และข้อบังคับเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินอย่างเคร่งครัด	4.42	0.67	**มาก**
2. ผู้รับผิดชอบด้านการรับ การจ่ายเงิน และการบันทึกบัญชีไม่เป็นบุคคลคนเดียวกัน	4.58	0.51	**มากที่สุด**
3. การบันทึกรายการรับเงินการจ่ายเงินในทะเบียนคุมเงินถูกต้องตามกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ	4.58	0.51	**มากที่สุด**
4. ปัจจัยภายในและภายนอกทางการบริหาร เช่น คน เครื่องมืออุปกรณ์คอมพิวเตอร์เอื้อต่อการปฏิบัติงาน	2.58	0.51	**ปานกลาง**
5. การบันทึกรายการบัญชี และการรายงานถูกต้องครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน	2.50	0.52	**ปานกลาง**
6. เจ้าหน้าที่จัดทำบัญชีและรายงานตามระบบ และรูปแบบด้านการเงินการบัญชีที่กำหนด	4.42	0.51	**มาก**
7. เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความชำนาญ ความรับผิดชอบและรู้จักวิธีการลงบัญชีที่ถูกต้อง	2.50	0.52	**ปานกลาง**
8. สหกรณ์มีการประเมินความเสี่ยงและควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้	2.75	0.62	**ปานกลาง**
9. ศึกษาวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการปฏิบัติงานด้านการเงินการบัญชี	4.25	0.62	**มาก**
10. ระบุปัจจัยเสี่ยง ที่มีผลกระทบการต่อการปฏิบัติงานด้านการเงินการบัญชี	2.42	0.67	**ปานกลาง**
11.ผู้บริหารมีการวิเคราะห์และจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสม	2.58	0.51	**ปานกลาง**
12.ผู้บริหารกำหนดวิธีการและแนวทางการป้องกันความเสี่ยงที่ชัดเจน	2.50	0.52	**ปานกลาง**
รวมเฉลี่ย	3.34	0.56	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 5 ด้านการประเมินความเสี่ยง พบว่า ด้านการประเมินความเสี่ยง ระดับสภาพการดำเนินการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย 3.34 เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ผู้รับผิดชอบด้านการรับ การจ่ายเงิน และการบันทึกบัญชีไม่เป็นบุคคลคนเดียวกัน และการบันทึกรายการรับเงิน การจ่ายเงินในทะเบียนคุมเงินถูกต้องตามกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ มีค่าเฉลี่ย 4.48 อยู่ในระดับมากรองลงมา มีการปฏิบัติตามนโยบาย หลักเกณฑ์ และข้อบังคับเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินอย่างเคร่งครัด และเจ้าหน้าที่จัดทำบัญชีและรายงานตามระบบ และรูปแบบด้านการเงินการบัญชีที่กำหนด มีค่าเฉลี่ย 4.42 อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ระบุปัจจัยเสี่ยง ที่มีผลกระทบการต่อการปฏิบัติงานด้านการเงินการบัญชี มีค่าเฉลี่ย 2.42 อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 6 กิจกรรมการควบคุม

ด้านกิจกรรมการควบคุม	**ค่าสถิติ**		ระดับสภาพการดำเนินการ
	$\overline{X}$	S.D.	
ด้านเงินสด-เงินฝากธนาคาร			
1.การรับเงินสดทุกครั้งได้ออกใบเสร็จรับเงินและลงบัญชีทันที	4.25	0.45	มาก
2.การควบคุมการใช้ใบเสร็จรับเงิน/ใบขายสด	2.42	0.51	ปานกลาง
3.การเก็บรักษาเงินสดไว้ไม่เกินวงเงินที่กำหนด	4.33	0.49	มาก
4.การตรวจนับเงินสดที่มีอยู่จริงกับทางบัญชี	2.42	0.51	ปานกลาง
5.การทำงบพิสูจน์ยอดเงินฝากธนาคาร	4.42	0.51	มาก
รวม	3.57	0.49	มาก
ด้านการขายสินค้า และลูกหนี้			
1.รายการทุกรายการมีเอกสารหลักฐานประกอบ	2.58	0.51	**ปานกลาง**
2.การตรวจสอบยอดรวมของรายละเอียดลูกหนี้ว่าตรงกับยอดคงเหลือของบัญชีคุม	2.50	0.52	**ปานกลาง**
3.การตรวจสอบรายการรับสินค้าคืนทุกราย	3.92	0.51	**มาก**
4.การยืนยันยอดลูกหนี้รายตัวเพื่อเทียบบัญชี	2.42	0.67	**ปานกลาง**
5.การตรวจสอบรายการให้ส่วนลดกับลูกค้า	2.33	0.78	**ปานกลาง**
รวม	2.75	0.60	**ปานกลาง**
ด้านซื้อสินค้าและเจ้าหนี้			
1.การตรวจสอบใบรับสินค้ากับใบกำกับสินค้าว่าถูกต้องตรงกัน	2.67	0.49	**ปานกลาง**
2.การเทียบใบแจ้งหนี้จากเจ้าหนี้ให้ตรงกับบัญชี	4.33	0.49	**มาก**
3.การตรวจสอบรายละเอียดเจ้าหนี้กับบัญชีคุม	4.42	0.51	**มาก**
4.การเพ่งเล็งยอดคงเหลือเจ้าหนี้ด้านเดบิต	4.25	0.45	**มาก**

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ด้านกิจกรรมการควบคุม	ค่าสถิติ		ระดับสภาพการดำเนินการ
	$\overline{X}$	S.D.	
ด้านซื้อสินค้าและเจ้าหนี้ (ต่อ)			
5.การยืนยันยอดเจ้าหนี้รายตัวเพื่อเทียบกับบัญชี	4.25	0.62	มาก
6.การตรวจสอบรายการคืนสินค้าทุกราย	2.50	0.52	ปานกลาง
7.การตรวจสอบรายการสินค้าที่ได้ส่วนลด	2.58	0.51	ปานกลาง
รวม	3.57	0.51	มาก
ด้านสินค้าคงเหลือ			
1.การจัดทำบัญชีคุมสินค้าและตรวจนับสินค้า	2.33	0.65	ปานกลาง
2.การรับ-จ่ายสินค้าผ่านการอนุมัติจากผู้มีอำนาจ	2.67	0.49	ปานกลาง
3.การจัดทำทะเบียนสำหรับสินค้าที่รับฝากขาย	4.00	0.60	มาก
4.การตรวจนับสินค้าที่รับฝากขายกับทะเบียนคุม	4.25	0.45	มาก
รวม	3.31	0.55	ปานกลาง
ด้านสินทรัพย์ถาวร			
1.การระบุให้ทราบถึงลักษณะรายจ่ายที่เป็นทุนและรายจ่ายที่เป็นค่าซ่อมแซมในการบำรุงรักษา	4.25	0.45	มาก
2.การซื้อ-จำหน่ายสินทรัพย์ถาวรทุกชิ้นผ่านการอนุมัติจากผู้มีอำนาจ	4.50	0.52	มาก
3.การจัดทะเบียนสินทรัพย์ถาวรพร้อมค่าเสื่อม	4.50	0.52	มาก
รวม	4.42	0.50	มาก
ด้านทุนสหกรณ์			
1.การทำทะเบียนผู้ถือหุ้น ทะเบียนสมาชิก	4.58	0.51	มากที่สุด
2.การเปรียบเทียบยอดในทะเบียนหุ้นกับบัญชีคุม	4.58	0.51	มากที่สุด
3.การตรวจตราการจ่ายเงินปันผลตามหุ้น	4.50	0.52	มาก
4.การจ่ายเงินจากทุนสะสมตามข้อบังคับสหกรณ์ทุกครั้งได้ผ่านการอนุมัติจากผู้มีอำนาจ	4.58	0.51	มากที่สุด
รวม	4.56	0.52	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	3.70	0.53	มาก

จากตารางที่ 6 ด้านกิจกรรมการควบคุม พบว่า ด้านกิจกรรมการควบคุม ระดับสภาพการดำเนินการโดยรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.70 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ทุนสหกรณ์ ระดับสภาพการดำเนินการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.56 เรียงลำดับรายข้อจากมากไปหาน้อยดังนี้ การทำทะเบียนผู้ถือหุ้น ทะเบียนสมาชิก การเปรียบเทียบยอดในทะเบียนหุ้นกับบัญชีคุม การจ่ายเงินจากทุนสะสมตามข้อบังคับสหกรณ์ทุกครั้งได้ผ่านการอนุมัติจากผู้มีอำนาจ ระดับสภาพการดำเนินการอยู่

ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.58 และด้านที่น้อยที่สุด การตรวจตราการจ่ายเงินปันผลตามหุ้น ระดับสภาพการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.50

รองลงมาด้านสินทรัพย์ถาวร ระดับสภาพการดำเนินการโดยรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 4.42 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ การซื้อ-จำหน่ายสินทรัพย์ถาวรทุกชิ้นผ่านการอนุมัติจากผู้มีอำนาจ การจัดทะเบียนสินทรัพย์ถาวรพร้อมค่าเสื่อม ระดับสภาพการดำเนินการอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 4.50 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การระบุให้ทราบถึงลักษณะรายจ่ายที่เป็นทุนและรายจ่ายที่เป็นค่าซ่อมแซมในการบำรุงรักษา ระดับสภาพการดำเนินการอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 4.25

ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการขายสินค้า และลูกหนี้ ระดับสภาพการดำเนินการโดยรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 2.75 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ การตรวจสอบรายการรับสินค้าคืนทุกราย ระดับสภาพการดำเนินการอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.92 รองลงมา รายการทุกรายการมีเอกสารหลักฐานประกอบ ระดับสภาพการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย 2.58 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การตรวจสอบรายการให้ส่วนลดกับลูกค้า ระดับสภาพการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย 2.33

ตารางที่ 7 ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร

ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร	**ค่าสถิติ**		**ระดับสภาพการดำเนินการ**
	$\overline{X}$	S.D.	
1.เวียนแจ้งนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ ข้อบังคับ และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบเป็นลายลักษณ์อักษร	4.25	0.62	**มาก**
2.สหกรณ์มีหนังสือเวียนแจ้งหลักการและนโยบายบัญชีให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	4.25	0.62	**มาก**
3.ชี้แจงความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย กฎ ระเบียบ และแนวปฏิบัติให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบและถือปฏิบัติ	4.33	0.65	**มาก**
4.ทบทวนทำความเข้าใจและ ชี้แจงสภาพปัญหาเกี่ยวกับงานการเงิน การบัญชีให้กับกลุ่มงานที่ได้รับจัดสรรงบประมาณรับทราบและถือปฏิบัติเป็นประจำทุกปี	4.25	0.62	**มาก**
5.จัดประชุมชี้แจงหรือแจ้งเวียน เพื่อทำ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติด้านการเงินและบัญชีให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ	4.25	0.62	**มาก**
6.เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และรณรงค์เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดี ในการใช้และดูแลรักษาทรัพย์สินขอหน่วยงานและการใช้ทรัพย์สินอย่างประหยัดและคุ้มค่า	3.92	0.90	**มาก**

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร	ค่าสถิติ		ระดับสภาพการดำเนินการ
	$\overline{X}$	S.D.	
7.การติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอก มีข้อมูลข่าวสารที่สัมพันธ์กันทำ ให้เกิดความเข้าในถึงสภาพความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้	4.00	1.04	มาก
8.มีการควบคุมการนำข้อมูลเข้าสู่ระบบการบันทึกบัญชี	4.17	0.58	มาก
รวม	4.18	0.71	มาก

จากตารางที่ 7 ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร พบว่าด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ระดับสภาพการดำเนินการโดยรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 4.18 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ชี้แจงความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย กฎ ระเบียบ และแนวปฏิบัติให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบและถือปฏิบัติ ระดับสภาพการดำเนินการอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 4.33 รองลงมาเวียนแจ้งนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ ข้อบังคับ และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบเป็นลายลักษณ์อักษร สหกรณ์มีหนังสือเวียนแจ้งหลักการและนโยบายบัญชีให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบและทบทวนทำความเข้าใจและ ชี้แจงสภาพปัญหาเกี่ยวกับงานการเงิน การบัญชีให้กับกลุ่มงานที่ได้รับจัดสรรงบประมาณรับทราบและถือปฏิบัติเป็นประจำทุกปี จัดประชุมชี้แจงหรือแจ้งเวียน เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติด้านการเงินและบัญชีให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ระดับสภาพการดำเนินการอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 4.25 และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และรณรงค์เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดี ในการใช้และดูแลรักษาทรัพย์สินของหน่วยงาน และการใช้ทรัพย์สินอย่างประหยัดและคุ้มค่า ระดับสภาพการดำเนินการอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.92

ตารางที่ 8 การติดตามและประเมินผล

ด้านการติดตามและประเมินผล	ค่าสถิติ		ระดับสภาพการดำเนินการ
	$\overline{X}$	S.D.	
1. มีการประเมินความเหมาะสมของระบบบัญชีกับหลักการและนโยบายบัญชี	4.08	0.51	มาก
2.มีการติดตามและประเมินความเหมาะสมของนโยบาย และขั้นตอนการดำเนินการต่างๆ	4.00	0.60	มาก
3.มีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการ	3.92	0.79	มาก
4.มีการประเมินและสอบทานการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ตามคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ	4.00	0.74	มาก
5.มีการสอบทานและรายงานผลการปฏิบัติงานการเงินและบัญชีอย่าสม่ำเสมอ เช่น รายงานเงินคงเหลือประจำวัน	4.17	0.58	มาก

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ด้านการติดตามและประเมินผล(ต่อ)	ค่าสถิติ		ระดับสภาพการดำเนินการ
	$\overline{X}$	S.D.	
6.สั่งการและให้มีการแก้ไขและติดตามผลการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีอยู่เสมอ	4.25	0.62	มาก
7.มีการตรวจสอบการจัดทำรายงานการเงินเป็นไปอย่างถูกต้องเชื่อถือได้	4.33	0.49	มาก
5.การทดสอบความถูกต้องของตัวเลขในบัญชีการเปรียบเทียบทรัพย์สินทางบัญชีกับที่มีอยู่จริง	4.17	0.72	มาก
9.การทบทวนรายการเพื่อหาสิ่งผิดปกติ	4.08	0.51	มาก
10.การอนุมัติรายการขั้นสุดท้ายก่อนดำเนินการ	4.25	0.62	มาก
รวม	4.13	0.62	มาก

จากตารางที่ 8 ด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า ด้านการติดตามและประเมินผลระดับสภาพการดำเนินการโดยรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 4.13 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ มีการตรวจสอบการจัดทำรายงานการเงินเป็นไปอย่างถูกต้องเชื่อถือได้ ระดับสภาพการดำเนินการอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 4.33 รองลงมา สั่งการและให้มีการแก้ไขและติดตามผลการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีอยู่เสมอ และการอนุมัติรายการขั้นสุดท้ายก่อนดำเนินการ ระดับสภาพการดำเนินการอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 4.25 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีการติดตามและประเมินความเหมาะสมของนโยบาย และขั้นตอนการดำเนินการต่างๆ และ.มีการประเมินและสอบทานการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตามคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ ระดับสภาพการดำเนินการอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 4.00

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามการควบคุมภายในด้านการเงิน การบัญชี ของร้านสหกรณ์ใน สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 2

เป็นการแสดงทัศนคติแบบปลายเปิด ในแต่ละด้านขององค์ประกอบการควบคุมภายในทางบัญชี ผู้ศึกษาได้สังเคราะห์ในแต่ละด้านดังนี้

1. สภาพแวดล้อมการควบคุม

สภาพแวดล้อมภายใน (Control Environment) ควรจัดทำผังทางเดินของงาน การจัดโครงสร้างองค์กรให้มีเหมาะสม เช่นจัดการทำงานของฝ่ายการเงินและฝ่ายบัญชีให้แยกจากกัน ควรจัดให้มีหัวหน้างานในแผนกต่าง ๆ หากไม่มีควรสรรหาบุคลากรที่มีความเหมาะสม และฝ่ายการเงินและบัญชีควรมีวุฒิการศึกษาที่ตรงกับตำแหน่งและควรมีประสบการณ์ในการทำงาน มีการให้การศึกษาอบรมเสริมความรู้ให้กับพนักงาน เช่น การศึกษาดูงานในสหกรณ์ร้านค้า หรือห้างสรรพสินค้าที่ประสบผลสำเร็จ และพนักงานต้องเข้าใจในระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์ บางครั้งพนักงานเหมือนจะไม่เข้าใจระบบการทำงาน และควรมีการสร้างบรรยากาศในการทำงานให้มีความสามัคคี

2. การประเมินความเสี่ยง

การกำหนดกิจกรรมการควบคุม ควรแบ่งแยกหน้าที่การทำงานให้เหมาะสมเพื่อป้องกันการทุจริต ผู้บริหารสหกรณ์ควรจัดตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง เพื่อให้สามารถควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตาม กติกา กฎเกณฑ์ ระเบียบคำสั่ง และวิธีการใหม่ ๆ ที่เหมาะสม เพื่อความมั่นคงของสหกรณ์ โดยลดความเสี่ยงจากความประพฤติของบุคลากรและสร้างความเข้มแข็งทางด้านการบริหาร ควรจัดทำ ผังทางเดินของงานและรายละเอียดการปฏิบัติงาน การบริหารคนให้ถูกกับงานคือเจ้าหน้าที่บัญชีกับการเงินควรแยกจากกัน บางครั้งทำให้มีการบันทึกข้อมูลทางบัญชีผิดพลาด

3. กิจกรรมการควบคุม

เจ้าหน้าที่การเงิน การบัญชี การทำงานต้องสอบทานซึ่งกันและกันเพื่อไม่ให้เกิดผลเสียทั้งการรับ - จ่าย และต้นทุนซื้อ - ขาย ที่มีผลต่อตัวเลขของผลประกอบการ บทบาทของคณะกรรมการที่มีการเปลี่ยนกรรมการทุกปี ต้องทำงานอย่างเคร่งครัด จะทำให้ลดความคุ้นเคยกันเองในการตรวจนับเงินสดภายในฝ่ายจัดการ หรือควรให้มีคณะกรรมการย่อยในการควบคุมดูแล การเงิน การบัญชี บัญชีคลังสินค้าและการรับจ่ายเงินทุกครั้ง ต้องได้รับจากผู้มีอำนาจตามสายงาน มีการควบคุมรหัสการเข้าใช้ระบบสารสนเทศที่ใช้ในส่วนงาน การเงิน บัญชี

ควรมีการจัดแบ่งการใช้พื้นที่ในคลังเก็บสินค้าให้เหมาะสม ให้มีความสะดวกในการขนย้ายสินค้าเพื่อจัดเก็บและการนำออกเพื่อจัดจำหน่าย รวมทั้งควรแบ่งให้มีพื้นที่ในการรับสินค้าเพื่อการตรวจนับรับสินค้าจากการซื้อและรอการจัดเก็บเข้าที่เก็บ และพื้นที่ในการจัดสินค้าให้กับลูกค้าตามใบสั่งซื้อ ควรมีการทำความสะอาดคลังเก็บสินค้าอย่างสม่ำเสมอ ทั้งพื้นที่เก็บสินค้าและตัวสินค้า รวมทั้งการดูแลสินค้าไม่ให้ถูกทำลายจากสัตว์ต่าง ๆ เช่น หนู แมลงสาบ เป็นต้น ควรมีการกำหนดระยะเวลาในการสุ่มตรวจสินค้าในคลังเก็บสินค้า และสินค้าที่จัดจำหน่ายให้กับลูกค้าในแผนกขายปลีก ทั้งสภาพของสินค้าและวันหมดอายุ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นกับลูกค้า ควรมีแผนในการจัดซื้อ เพื่อกำหนดว่าสินค้าชนิดใด จะซื้อเมื่อไร ซื้อจำนวนเท่าไร ซื้อราคาเท่าไร ซื้ออย่างไร และซื้อจากที่ไหน เพื่อให้มีสินค้าจำหน่ายอย่างครบครันเพียงพอให้ลูกค้าเลือกซื้อ ขณะเดียวกันต้องมีสำรองในคลังสินค้าในจำนวนที่เหมาะสม การควบคุมปริมาณสินค้าด้วยการจัดซื้อ การจัดเก็บ ให้สัมพันธ์สอดคล้องกับการขายจะทำให้ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการลดลง

4. สารสนเทศและการสื่อสาร

ควรมีการสื่อสารที่ชัดเจนให้บุคลากรทราบในแต่ละเรื่อง อาจทำโดย มีการประชุมเพื่อชี้แจงในแต่ละเรื่องที่ได้รับรู้มาให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานทราบ การสื่อสารที่ชัดเจนเกี่ยวกับการควบคุมภายในให้บุคลากรทราบ อาจส่งผลกระทบต่อการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นไม่ทันกาล ควรมีการสื่อสารที่ชัดเจนและให้ทราบไปในทิศทางเดียวกัน

การสื่อสารควรมีการประชาสัมพันธ์ทั้งสองทางทั้งจากฝ่ายบริหารกับฝ่ายบัญชี และจากสหกรณ์กับสมาชิก การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามแผนงาน หรือตามนโยบายโดยมีข้อมูลที่ตรงตามเวลาสามารถเสนอให้ผู้บริหารแก้ไขอย่างรวดเร็วที่สุด การสื่อสารให้กับบุคลากรทุกคนทราบถึงอำนาจหน้าที่ของตนในเรื่องการควบคุมภายใน มีการรับฟังข้อคิดเห็นจากสมาชิก เพื่อนำมาปรับปรุงสหกรณ์ให้ดีขึ้น และหากได้รับข้อร้องเรียนจากสมาชิก จัดให้มีการตรวจสอบข้อเท็จจริงและแก้ไข ปรับปรุงโดยเร็ว

5. การติดตามและประเมินผล

มีการติดตามผลการปฏิบัติงานเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อรายงานผลคืบหน้าของการปฏิบัติงาน และยืนยันผลงานระหว่างการปฏิบัติงานระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้บริหาร มีการประเมินผลประสิทธิภาพการควบคุมภายในที่กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอ มีการรายงานผลการประเมินผลการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน ต่อผู้กำกับ ดูแล มีการเก็บรักษาหลักฐานในการติดตามผลของงานอย่างสม่ำเสมอ มีการผู้ตรวจสอบภายในที่มีความรู้ ทักษะ ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม มีบุคลากรในสหกรณ์รับรู้และปฏิบัติงานด้วยจรรยาบรรณ

การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ ด้านการจัดทำบัญชี และปัญหาด้านการจัดทำบัญชีสหกรณ์ร้านค้า

สรุป ประเด็นในการสัมภาษณ์

การบันทึกบัญชีในการลงหุ้นของสมาชิกในสหกรณ์ร้านค้าสหกรณ์จะรับเงินค่าซื้อหุ้นจากสมาชิกเป็นเงินสด และจะรวบรวมสรุปการซื้อหุ้นในแต่ละสิ้นวันทำการ เพื่อทำรายการบันทึกบัญชีภายในวันทำการนั้น ๆ เนื่องจากเป็นการรับเงินสด จะต้องบันทึกบัญชีให้เสร็จสิ้นในวันทำการ

สหกรณ์จะบันทึกสินค้าที่ซื้อมาขายในร้านค้าสหกรณ์เมื่อได้รับสินค้าจากการซื้อขายแล้ว โดยจะบันทึกในทะเบียนคุมสินค้าที่ซื้อเข้ามาเข้า และรวบรวมรายการซื้อในแต่ละวันเพื่อทำการบันทึกบัญชีรายการซื้อสินค้าในแต่ละวันทำการ สหกรณ์จะใช้โปรแกรมระบบขายสินค้าเพื่อบันทึกรายการขายสินค้าจากลูกค้า และเมื่อสิ้นวันทำการสหกรณ์จะสรุปรายการขายสินค้าแต่ละรายการสินค้าเพื่อสรุปว่าในแต่ละวันได้ทำการขายสินค้าแต่ละชนิด ขายได้ในจำนวนเท่าใด จากนั้นจะส่งเอกสารสรุปรายการขายสินค้าให้แผนกบัญชีทำการบันทึกรายการขายสินค้าในแต่ละสิ้นวันทำการ และจะส่งเงินจากการขายสินค้าให้แผนกการเงินของสหกรณ์

รายได้ของสหกรณ์เกิดจากการขายสินค้า และขายรายการอื่นที่เกี่ยวเนื่องเช่น ขายลังกระดาษและเศษวัสดุอื่น และรายการดอกเบี้ยเงินฝากสหกรณ์และผลตอบแทนอื่น ๆ จากการลงทุนของสหกรณ์ เช่น ลงทุนจากการซื้อหุ้นชุมนุมหรือธนาคาร ส่วนค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น เกิดจากค่าใช้จ่ายประจำเช่น เงินเดือน ค่าน้ำค่าไฟฟ้า ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ของสหกรณ์ ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นแต่ไม่สม่ำเสมอเช่น สินค้าเสื่อมสภาพเสียหาย สินค้าขาดบัญชีเกิดจากการสูญหายและขโมย เป็นต้น

การบันทึกรายการรับ จ่ายเงินสดของสหกรณ์จะบันทึกรายการรับจ่ายเงินสดของสหกรณ์เมื่อสิ้นวันทำการ โดยจะสรุปจากการรับจ่ายเงินสดแต่ละประเภทแล้วทำการบันทึกบัญชีทุกสิ้นวันทำการ

เงินคงเหลือจะคงเหลือในบัญชีจากการบันทึกรับจ่ายเงินสดของสหกรณ์ จะปรากฏยอดคงเหลือในบัญชีแยกประเภทเงินสด และจะทำการเก็บรักษาเงินสดคงเหลือในมือตามระเบียบของสหกรณ์ รายการเงินสดที่ได้รับมาแต่ละวันจะนำฝากธนาคารในช่วงเวลา 15.00 น. เมื่อทำการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อในแต่ละวันจะบันทึกสรุปรายการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อภายใน 3 วันทำการและจะทำการบันทึกรายการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อเป็นลูกหนี้การค้า

สินค้าคงเหลือของสหกรณ์จะปรากฏตามทะเบียนคุมสินค้าคงเหลือของสหกรณ์ตามชนิด ประเภทสินค้าที่สหกรณ์ได้ทำการขายสินค้า โดยสหกรณ์จะสุ่มตรวจนับสินค้าคงเหลือของสหกรณ์ตามชนิดประเภทของสินค้าเปรียบเทียบกับทะเบียนคุมสินค้าของสหกรณ์ว่ามีสินค้าไหนขาดหายหรือเกินหรือไม่

สหกรณ์ร้านค้ามีการจัดทำรายงานการเงิน รายการสมุดเงินสด สมุดบัญชีแยกประเภทและงบทดลอง ส่วนงบการเงิน คือ งบกำไรขาดทุนและงบแสดงฐานะการเงินสหกรณ์ไม่ได้ดำเนินการจัดทำ

สหกรณ์ร้านค้าประสบปัญหาการปฏิบัติงาน และการจัดทำบัญชีไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีและงบการเงินของสหกรณ์บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ ไม่มีความรู้ในการจัดทำบัญชี เนื่องจากรับบุคลากรมาปฏิบัติงานไม่ตรงกับสายงานคณะกรรมการไม่มีความรู้ความเข้าใจในการอ่านรายการในงบการเงิน ทำให้ไม่สามารถใช้รายงานสารสนเทศทางด้านบัญชีได้ขาดการประสานงานตรวจสอบบัญชีระหว่างแผนกต่าง ๆ ทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการบันทึกบัญชี และเป็นสาเหตุหนึ่งในการทำให้มีสินค้าขาดบัญชีเกิดขึ้นในสหกรณ์จัดทำทะเบียนคุมสินค้าไม่เป็นปัจจุบัน ทำให้มีสินค้าขาดบัญชี สินค้าคงเหลือจริง ไม่ตรงกับสินค้าคงเหลือตามทะเบียนคุมสินค้าของสหกรณ์เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการควบคุมสินค้าคงเหลือไม่ให้ความสำคัญตรวจเช็คราย การสินค้าคงเหลือจริงเปรียบเทียบกับทะเบียนคุมสินค้าของสหกรณ์

การวิเคราะห์

การวิเคราะห์จากข้อมูล ที่ได้ศึกษามาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนในการควบคุมภายในทั้ง 6 สหกรณ์ร้านค้าได้ดังนี้

ตารางที่ 9 การวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งการควบคุมภายใน

จุดอ่อน	จุดแข็ง
1. ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงานด้านการเงินการบัญชี อยู่ในเกณฑ์ที่ยังต้องปรับปรุง คนที่ทำงานด้านบัญชีทำงานไม่ตรงกับวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ทำงานบัญชีมีน้อย	มีนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ และข้อบังคับเกี่ยวกับการรับเงินและการเก็บรักษาเงิน มีการมอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบให้แก่บุคลากรในแต่ละตำแหน่งอย่างเหมาะสม ชัดเจน
2. ด้านการประเมินความเสี่ยง สหกรณ์ยังไม่สามารถบริหารจัดการระบบการจัดการสินค้าให้มีประสิทธิภาพเพียงพอเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับสินค้าขาดความระมัดระวังในการปฏิบัติงาน กล่าวคือ ไม่ตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้องครบถ้วน ไม่ปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่ระบบงานกำหนดไว้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการควบคุมสินค้า ทำให้สหกรณ์มีสินค้าขาด/เกินบัญชีจำนวนมากและต่อเนื่องทุกปีผู้บริหารไม่กำหนดวิธีการและแนวทางการป้องกันความเสี่ยงที่ชัดเจนและการไม่ระบุปัจจัยเสี่ยง ที่มีผลกระทบการต่อการปฏิบัติงานด้านการเงินการบัญชี	การบันทึกรายการรับเงินการจ่ายเงินในทะเบียนคุมเงินถูกต้องตามกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ มีการปฏิบัติตามนโยบาย หลักเกณฑ์ และข้อบังคับเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินอย่างเคร่งครัด และเจ้าหน้าที่จัดทำบัญชีและรายงานตามระบบ และรูปแบบด้านการเงินการบัญชีที่กำหนด

ตารางที่ 9 (ต่อ)

จุดอ่อน	จุดแข็ง
3. กิจกรรมควบคุม การตรวจนับเงินสดที่มีอยู่จริงกับทางบัญชี และรายการบางรายการไม่มีเอกสารหลักฐานประกอบต้องปรับปรุง รวมทั้งการตรวจสอบยอดรวมของรายละเอียดลูกหนี้ว่าตรงกับยอดคงเหลือของบัญชีคุมหรือไม่ และการยืนยันยอดลูกหนี้รายตัวเพื่อเทียบบัญชีต้องปรับปรุง รวมทั้งการตรวจสอบใบรับสินค้ากับใบกำกับสินค้าว่าถูกต้องตรงกันและการตรวจสอบรายการคืนสินค้าทุกรายการตรวจสอบรายการสินค้าที่ได้ส่วนลด การจัดทำบัญชีคุมสินค้าและตรวจนับสินค้า การรับ-จ่ายสินค้าผ่านการอนุมัติจากผู้มีอำนาจ	การทำทะเบียนผู้ถือหุ้น ทะเบียนสมาชิก การเปรียบเทียบยอดในทะเบียนหุ้นกับบัญชีคุม การจ่ายเงินจากทุนสะสมตามข้อบังคับสหกรณ์ทุกครั้งได้ผ่านการอนุมัติจากผู้มีอำนาจ การซื้อ-จำหน่ายสินทรัพย์ถาวรทุกชิ้นผ่านการอนุมัติจากผู้มีอำนาจ การจัดทะเบียนสินทรัพย์ถาวรพร้อมค่าเสื่อม
4.สารสนเทศและการสื่อสาร การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และรณรงค์เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดี ในการใช้และดูแลรักษาทรัพย์สินของหน่วยงาน และการใช้ทรัพย์สินอย่างประหยัดและคุ้มค่า ยังต้องปรับปรุง	ชี้แจงความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย กฎ ระเบียบและแนวปฏิบัติให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบและถือปฏิบัติ เวียนแจ้งนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ข้อบังคับ และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบเป็นลายลักษณ์อักษร สหกรณ์มีหนังสือเวียนแจ้งหลักการและนโยบายบัญชีให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ และทบทวนทำความเข้าใจและชี้แจงสภาพปัญหาเกี่ยวกับงานการเงิน การบัญชีให้กับกลุ่มงานที่ได้รับจัดสรรงบประมาณรับทราบและถือปฏิบัติเป็นประจำทุกปี จัดประชุมชี้แจงหรือแจ้งเวียน เพื่อทำ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติด้านการเงินและบัญชีให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ
5.การติดตามประเมินผล การติดตามและประเมินความเหมาะสมของนโยบาย และขั้นตอนการดำเนินการต่างๆ และมีการประเมินและสอบทานการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ตามคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการไม่สม่ำเสมอ	มีการตรวจสอบการจัดทำรายงานการเงินเป็นไปอย่างถูกต้องเชื่อถือได้ และสั่งการและให้มีการแก้ไขและติดตามผลการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีอยู่เสมอ และการอนุมัติรายการขั้นสุดท้ายก่อนดำเนินการ

จากการศึกษาข้อมูลที่ผ่านมา ทั้งจากข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิที่รวบรวมจากเอกสารรายงานต่างๆของสหกรณ์ร้านค้าทั้ง 6 แห่ง พร้อมทั้งแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและการสังเกตของผู้ศึกษา จากการวิเคราะห์คือจุดอ่อนของการควบคุมภายในตามหลักของ coso ได้แนวทางการวางระบบควบคุมภายในด้านบัญชีดังนี้

แนวทางการวางระบบการควบคุมภายในด้านบัญชีของร้านสหกรณ์รูปแบบห้างสรรพสินค้า กรณีศึกษา ร้านสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 2

1. ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม การสรรหาบุคลากรเข้ามาปฏิบัติงานทางด้านบัญชีและการเงิน คณะกรรมการควรมีการคัดสรรพนักงานที่เข้ามาให้มีคุณลักษณะ ความรู้ ความสามารถให้ตรงกับหน้าที่ที่จะได้รับมอบหมายหรือมีการจัดทำแบบทดสอบเพื่อวัดความรู้ สัมภาษณ์โดยหัวหน้าบัญชีหรือการเงินเพื่อคัดสรรพนักงานก่อนที่จะรับเข้ามาทำงาน และป้องกันการผิดพลาดในขณะปฏิบัติงานจากการขาดความรู้ ทำการจัดอบรมความรู้ที่เกี่ยวข้องกับทางด้านบัญชีและการเงิน และทำการติดตามผลการอบรมอย่างต่อเนื่อง

2. ด้านการประเมินความเสี่ยง การจัดตั้งกรรมการบริหารความเสี่ยง เพื่อให้สามารถควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตาม กติกา กฎเกณฑ์ ระเบียบคำสั่ง และวิธีการใหม่ ๆ ที่เหมาะสม เพื่อความมั่นคงของสหกรณ์ โดยลดความเสี่ยงจากความประพฤติของบุคลากรและสร้างความเข้มแข็ง ทางด้านการบริหาร

3. ด้านกิจกรรมควบคุม การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานทางบัญชี จัดทำผังทางเดินของงานและรายละเอียดการปฏิบัติงาน และการแบ่งแยกหน้าที่การทำงานให้ชัดเจน เช่น การตรวจนับเงินสดที่มีอยู่จริงกับทางบัญชี การตรวจสอบยอดรวมของรายละเอียดลูกหนี้ว่าตรงกับยอดคงเหลือของบัญชีคุมการยืนยันยอดลูกหนี้รายตัวเพื่อเทียบบัญชี การตรวจสอบใบรับสินค้ากับใบกำกับสินค้าว่าถูกต้องตรงกันและการตรวจสอบรายการคืนสินค้าทุกรายการตรวจสอบรายการสินค้าที่ได้ส่วนลดการจัดทำบัญชีคุมสินค้าและตรวจนับสินค้า.การรับ-จ่ายสินค้าผ่านการอนุมัติจากผู้มีอำนาจ ทั้งนี้ให้ถือปฏิบัติจะได้ไม่เกิดปัญหาทั้งนี้นั้นต้องมีเจ้าหน้าการเงินและบัญชี ที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานและมีความรู้ความสามารถ

4. ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร การจัดทำสื่อสารสนเทศทั้งภายในและภายนอก ที่สามารถปฏิบัติได้จริง กำหนดให้เจ้าหน้าที่ทุกคนได้รับข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของตนอย่างชัดเจนและทันกาล ทั้งจากภายในหรือภายนอกหน่วยงาน รวมทั้งข้อมูลข่าวสารที่มีผลต่อความเสี่ยงที่อาจเกิดกับหน่วยงาน จัดให้มีช่องทางการสื่อสารข้อมูลที่ดีระหว่างผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน ทำให้สามารถทำความเข้าใจ และประสานงานกันได้เป็นอย่างดี การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ โดยเลือกใช้ระบบสารสนเทศที่ดี มีการป้องกันไวรัสอย่างทันเวลา มีโปรแกรมระบบบริหารจัดการที่เหมาะสม

5. ด้านการติดตามประเมินผล การจัดตั้งคณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงานจากตรวจสอบภายในอยู่สม่ำเสมอและติดตามผลของระบบควบคุมภายในทางด้านบัญชีและการเงิน จัดให้มีการประเมินผลการบรรลุวัตถุประสงค์การดำเนินงานต่อเนื่องและสม่ำเสมอ การติดตามประเมินผลมีการดำเนินการในช่วงเวลาและความถี่ที่เหมาะสม จัดให้มีการสื่อสารผลการประเมินให้บุคลากรที่รับผิดชอบทราบ และแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงาน และจัดให้มีการทบทวนหรือปรับปรุงวัตถุประสงค์การดำเนินงาน แผน และกระบวนการดำเนินงานตามคำร้องขอของบุคลากรที่รับผิดชอบและคณะกรรมการฝ่ายบริหารมีการติดตามผล เพื่อให้ความมั่นใจว่าการปฏิบัติงานของบุคลากรเป็นไปตามที่

กำหนดไว้ และจัดให้มีการรายงานผลการตรวจสอบหรือการสอบทานอย่างเป็นอิสระเกี่ยวกับการดำเนินงานเป็นลายลักษณ์อักษร

สรุปผลการศึกษา

1. สภาพการควบคุมภายในด้านการบัญชีของสหกรณ์รูปแบบห้างสรรพสินค้า กรณีศึกษาร้านสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 2 โดยรวมมีสภาพการดำเนินการอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสภาพแวดล้อมควบคุม ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านการติดตามประเมินผล ด้านกิจกรรมการควบคุม และด้านการประเมินความเสี่ยง

2.ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามการควบคุมภายในด้านการเงิน การบัญชี ของร้านสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 2 เป็นการแสดงทัศนคติแบบปลายเปิดในแต่ละด้านขององค์ประกอบการควบคุมภายในทางบัญชี ผู้ศึกษาได้สังเคราะห์ในแต่ละด้านดังนี้

1. สภาพแวดล้อมการควบคุม

สภาพแวดล้อมภายใน (Control Environment) ควรจัดทำผังทางเดินของงาน การจัดโครงสร้างองค์กรให้มีเหมาะสม เช่น จัดการทำงานของฝ่ายการเงินและฝ่ายบัญชีให้แยกจากกัน และฝ่ายการเงินและบัญชีควรมีวุฒิการศึกษาที่ตรงกับตำแหน่งและควรมีประสบการณ์ในการทำงาน มีการให้การศึกษาอบรมเสริมความรู้ให้กับพนักงาน และควรมีการสร้างบรรยากาศในการทำงานให้มีความสามัคคี

2. การประเมินความเสี่ยง

การกำหนดกิจกรรมการควบคุม ควรแบ่งแยกหน้าที่การทำงานให้เหมาะสมเพื่อป้องกันการทุจริต ผู้บริหารสหกรณ์ควรจัดตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง เพื่อให้สามารถควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตาม กติกา กฎเกณฑ์ ระเบียบคำสั่ง และวิธีการใหม่ ๆ ที่เหมาะสม เพื่อความมั่นคงของสหกรณ์ โดยลดความเสี่ยงจากความประพฤติของบุคลากรและสร้างความเข้มแข็งทางด้านการบริหาร ควรจัดทำผังทางเดินของงานและรายละเอียดการปฏิบัติงาน การบริหารคนให้ถูกกับงานคือเจ้าหน้าที่บัญชีกับการเงินควรแยกจากกัน บางครั้งทำให้มีการบันทึกข้อมูลทางบัญชีผิดพลาด

3. กิจกรรมการควบคุม

เจ้าหน้าที่การเงิน การบัญชี การทำงานต้องสอบทานซึ่งกันและกันเพื่อไม่ให้เกิดผลเสียทั้งการรับ - จ่าย และต้นทุนซื้อ - ขาย ที่มีผลต่อตัวเลขของผลประกอบการ บทบาทของคณะกรรมการที่มีการเปลี่ยนกรรมการทุกปี ต้องทำงานอย่างเคร่งครัดจะทำให้ลดความคุ้นเคยกันเองในการตรวจรับเงินสดภายในฝ่ายจัดการ หรือควรให้มีคณะกรรมการย่อยในการควบคุมดูแล การเงิน การบัญชี บัญชีคลังสินค้าและการรับจ่ายเงินทุกครั้ง ต้องได้รับจากผู้มีอำนาจตามสายงาน มีการควบคุมรหัสการเข้าใช้ระบบสารสนเทศที่ใช้ในส่วนงาน การเงิน บัญชี

4. สารสนเทศและการสื่อสาร

ควรมีการสื่อสารที่ชัดเจนให้บุคลากรทราบในแต่ละเรื่อง อาจทำโดย มีการประชุมเพื่อชี้แจงในแต่ละเรื่องที่ได้รับรู้มาให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานทราบ การสื่อสารที่ชัดเจนเกี่ยวกับการควบคุมภายในให้บุคลากรทราบ อาจส่งผลกระทบต่อการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นไม่ทันกาล ควรมีการสื่อสารที่ชัดเจนและให้ทราบไปในทิศทางเดียวกัน

5. การติดตามและประเมินผล

มีการติดตามผลการปฏิบัติงานเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อรายงานผลคืบหน้าของการปฏิบัติงาน และยืนยันผลงานระหว่างการปฏิบัติงานระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้บริหาร มีการประเมินผลประสิทธิภาพการควบคุมภายในที่กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอ มีการรายงานผลการประเมินผลการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน ต่อผู้กำกับ ดูแล มีการเก็บรักษาหลักฐานในการติดตามผลของงานอย่างสม่ำเสมอ มีการผู้ตรวจสอบภายในที่มีความรู้ ทักษะ ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม มีบุคลากรในสหกรณ์รับรู้และปฏิบัติงานด้วยจรรยาบรรณ

การวิเคราะห์ สังเคราะห์

การวิเคราะห์จากข้อมูล ที่ได้ศึกษามาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนในการควบคุมภายในทั้ง 6 สหกรณ์ร้านค้าได้ดังนี้

จุดแข็ง สหกรณ์ร้านค้ามีโครงสร้างที่ชัดเจน จำนวนสหกรณ์ร้านค้าตามระดับชั้นคุณภาพการควบคุมภายในจำแนกตามสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ปี 2564 สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 2 รวม 17 แห่ง มีระดับดีมาก 1 แห่ง และระดับดี 16แห่ง ซึ่งสหกรณ์ร้านค้าที่ศึกษาในครั้งนี้ 6 สหกรณ์ ถือว่าอยู่ในเกณฑ์การประเมินที่ดี และสหกรณ์มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปี มีรายงานการประชุมใหญ่สามัญประจำปีที่เกี่ยวข้องกับของสหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์มีโครงสร้างการจัดองค์กร มีการแบ่งแยกหน้าที่มีผังโครงสร้างของแผนกชัดเจน

จุดอ่อน

สหกรณ์ร้านค้าประสบปัญหาการปฏิบัติงาน

บุคลากรด้านบัญชีที่ปฏิบัติหน้าที่จบมาไม่ตรงกับการปฏิบัติหน้าที่และขาดประสบการณ์ทางด้านบัญชี และคณะกรรมการไม่มีความรู้ความเข้าใจในการอ่านรายการในงบการเงิน ทำให้ไม่สามารถใช้รายงานสารสนเทศทางด้านบัญชีได้ขาดการประสานงานตรวจสอบบัญชีระหว่างแผนกต่าง ๆ ทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการบันทึกบัญชี และเป็นสาเหตุหนึ่งในการทำให้มีสินค้าขาดบัญชีเกิดขึ้นในสหกรณ์จัดทำทะเบียนคุมสินค้าไม่เป็นปัจจุบัน สหกรณ์ยังไม่สามารถบริหารจัดการระบบการจัดการสินค้าให้มีประสิทธิภาพเพียงพอเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับสินค้าขาดความระมัดระวังในการปฏิบัติงาน กล่าวคือไม่ตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้องครบถ้วน ไม่ปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่ระบบงานกำหนดไว้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการควบคุมสินค้า ทำให้สหกรณ์มีสินค้าขาด/เกินบัญชีจำนวนมากและต่อเนื่องทุกปี

จากการศึกษาข้อมูลที่ผ่านมา พบว่า ปัจจัยสำคัญในการวางแนวทางการควบคุมภายในด้านบัญชีของร้านสหกรณ์รูปแบบห้างสรรพสินค้า กรณีศึกษา ร้านสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 2

โครงสร้างองค์กรในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ที่ผ่านมาสามารถปฏิบัติงานแทนกันได้ทุกตำแหน่ง ทั้งด้านการเงิน การบัญชี การตลาดแม้ว่าจะทำให้การทำงานเกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน แต่ความเสียหายอาจเกิดขึ้นทางการเงินได้ ดังนั้นจะต้องพัฒนาคนเช่น คณะกรรมการต้องมีความเข้าใจในข้อบังคับระเบียบสหกรณ์ และพนักงานฝ่ายการเงินและบัญชีจะต้องเป็นผู้ที่จบสายตรงทางบัญชีและการเงิน และมีการอบรมพัฒนาคนพัฒนางาน เช่น การศึกษาดูงานสถานประกอบการหรือสหกรณ์ที่ประสบผลสำเร็จ การบริหารงาน คณะกรรมการต้องมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ เช่น คณะกรรมการด้านธุรกิจ ได้แก่ คณะกรรมการฝ่ายการตลาด คณะกรรมการฝ่ายควบคุมภายใน คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ การจัดการถือเป็นฝ่ายปฏิบัติงานที่นำนโยบายของ

คณะกรรมการมาปฏิบัติจริง ซึ่งประกอบด้วยฝ่ายบัญชี และฝ่ายขาย ฝ่ายควบคุมสินค้า ควรปรับปรุงหรือพัฒนาทั้งสามฝ่ายนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ควรพัฒนาความรู้ ทักษะ ความสามารถเชิงแข่งขัน สหกรณ์ต้องมีการกำหนดระดับความรู้และความสามารถที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานแต่ละอย่าง มีแผนอบรมเพิ่มเติมในการปฏิบัติงานตามหน้าที่อย่างเหมาะสม และต้องมีการประเมินผลการปฏิบัติงานพิจารณาจากผลสำเร็จของงาน

2. โครงสร้างของสหกรณ์ สหกรณ์ต้องมีการจัดโครงสร้างของสหกรณ์ และสายงานการบังคับบัญชาที่ชัดเจนเหมาะสมกับขนาดและลักษณะการดำเนินงานของสหกรณ์ ต้องมีการประเมินโครงสร้างและจัดโครงสร้างขององค์กรเป็นระยะๆ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินธุรกิจสหกรณ์ โครงสร้างของสหกรณ์ต้องมีบุคลากรในจำนวนที่เพียงพอ และต้องมีการจัดแบ่งหน้าที่การทำงานในแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน

3. ด้านนโยบายและวิธีการบริหารงานด้านบุคลากร สหกรณ์ต้องมีการกำหนดวิธีปฏิบัติ ในการคัดเลือก สรรหาพนักงานสหกรณ์ เพื่อให้ได้บุคคลที่มีคุณภาพเหมาะสมกับสายงาน และต้องมีการจัดบรรยากาศ ในการปฏิบัติงาน โดยการมีส่วนร่วมของพนักงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

4. ควรพัฒนารูปแบบการทำงานของผู้บริหาร ผู้บริหารต้องมีทัศนคติที่ดีต่อสหกรณ์ และสนับสนุนการปฏิบัติงานให้หน้าที่ในทุกกระบวนงาน ผู้บริหารต้องมีการปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างสม่ำเสมอ และผู้บริหารต้องมีการบริหารอย่างมุ่งมั่น ตั้งอยู่บนความซื่อสัตย์สุจริต

5. ควรมีการมอบหมายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ สหกรณ์ต้องมีจำนวนบุคลากร ในการปฏิบัติงานเหมาะสมเพียงพอ

6. คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์คณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์หรือคณะกรรมการตรวจสอบต้องมีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ รวมทั้งมีเวลาให้กับการปฏิบัติงาน อย่างเต็มที่

7. ควรมีการกำกับติดตาม ตรวจสอบ และแนะนำการปฏิบัติงานด้านการเงินการบัญชีของสหกรณ์ร้านค้าอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อช่วยดูแล ควบคุมแก้ไขปัญหาให้สหกรณ์ร้านค้าได้อย่างทันท่วงที

8. ควรมีกิจกรรมความซื่อสัตย์และจริยธรรม สหกรณ์จะต้องมีการอบรมด้านจริยธรรมอันเป็นแนวทางที่ควรปฏิบัติให้กับเจ้าหน้าที่สหกรณ์ หากมีการกระทำผิดควรที่จะมีการลงโทษทางวินัยเมื่อมีการฝ่าฝืน